

دکتر مهرداد ناظری

افت سرمایه اجتماعی گسترش نزاع‌های خیابانی

می‌سازد. بخش ناسزاگویی زمانی گسترش می‌یابد که فرهنگ اخلاق در جامعه کمرنگ شود.

ب) رشد خرده فرهنگ‌های انحرافی:

در دو دهه‌ی اخیر در جامعه‌ی ایران به دلیل رشد خرده‌فرهنگ‌های لمپنی و قواعد اجتماعی، یک فضای نامناسب فرهنگی به وجود آمده و به سرعت تکثیر شده است؛ این خرده فرهنگ انحرافی ریشه در رشد طبقات سطح بالای پایین دارد که اصطلاحاً «افراد تازه به دوران رسیده» نامیده می‌شوند. اینها افرادی هستند که بر اثر استفاده از فضای اقتصادی واسطه‌گری و دلالی در ایران توانسته‌اند به سرعت پولدار شوند، در حالی که از لحاظ فرهنگی در سطح پایینی قرار دارند. تحقیقات نشان می‌دهد که این افراد عموماً اتومبیل‌های گران‌قیمت سوار می‌شوند و در خانه‌ها و آپارتمان‌های لوکس در شمال شهر زندگی می‌کنند. اما اکثراً در دعواها و نزاع‌های خانوادگی‌شان از فحش‌های رکیک استفاده می‌کنند و در خیابان به سرعت برای گرفتن حقیقتان یا سایر مردم دست به یقه می‌شوند. این خرده‌فرهنگ‌های لمپنی از واژه‌ها و اصطلاحات خاص زبانی استفاده می‌کنند که گاهی حتی مردم عادی، معنای آن را نمی‌فهمند. گفته می‌شود در این اقشار حاشیه‌ای مساله ناموس بسیار مهم است و آنها گاهی اقدام به قتل برای اعاده حیثیت از ناموس‌شان نیز می‌کنند. در نتیجه وجود چنین خرده‌فرهنگ‌های انحرافی ایجاد شده در جامعه می‌تواند در کمرنگ شدن اخلاق در جامعه موثر باشد.

ج) گسترش آنومی (Anomy):

آنومی یا بی‌هنجاری وقتی رخ می‌دهد که یک جامعه به سمت مدرن شدن حرکت نماید. فرایند مدرنیزاسیون همیشه با چالش‌ها و مسایل مختلفی روبروست. به ویژه در کشورهایی مثل ایران که افزایش انفجاری جمعیت نسل جوان و تغییر در

هر روز بیشتر از گذشته، خشونت در جامعه‌ی ایران افزایش پیدا می‌کند. خشونتی که تدریجاً به امری پذیرفته شده، بهنجار و مشروع مبدل شده است. کافی است در خیابان قدم بزنید تا بعد از گذشت چند دقیقه شاهد یک دعوا و نزاع خیابانی باشید. تحقیقات نشان می‌دهد در خیابان‌های تهران، در کمتر از ۳۰ دقیقه یک نزاع به وقوع می‌پیوندد و قابل مشاهده است. متأسفانه این دعواها و نزاع‌ها، از یک گلاویز شدن ساده آغاز می‌شود و گاهی به مجروح یا کشته شدن یکی از طرفین ختم می‌شود. یکی از ویژگی‌های این نزاع‌ها که در طول یک دهه‌ی اخیر رشد چشمگیری داشته است، زنانه شدن دعواها و نزاع‌هاست. در گذشته زنان به دلیل حجب و حیا، یا زن بودن کمتر در خیابان‌ها دعوا کرده و یا فحش بر زبان جاری می‌ساختند اما هم‌اکنون به دلیل حضور گسترده‌تر زنان در عرصه‌های اجتماعی و به نوعی زنانه شدن جرایم، طبیعی است که این قشر، هم بیشتر در خیابان‌ها درگیر و هم برای مقابله از ابزارهایی که در اختیار دارند استفاده می‌کنند. اما اگر بخواهیم عوامل شکل‌گیری این نزاع‌ها را بررسی کنیم، می‌توان موارد زیر را عنوان کرد:

الف) افول اخلاق در فرهنگ عامه:

وقتی در جامعه‌ای محتوای فرهنگ عمومی دچار خلاء یا کاستی‌ها می‌گردد و یا ارزش‌های متعالی که خوراک مناسب به فرهنگ هر جامعه می‌دهند، دچار سوء کارکرد شوند، فرهنگ اخلاقی جامعه دچار اضمحلال و رکود می‌گردد. به عنوان مثال اگر قباحت دروغ گفتن ریخته شود و یا مردمی در اثر دروغ گفتن دچار عذاب وجدان نشوند یا این کار به یک عادت مرسوم مبدل شود، به مرور فرهنگ عامه از اخلاق و ارزش‌های متعالی تهی خواهد شد. در چنین فضایی عادات و آداب نامناسب اخلاقی به جای ارزش‌های متعالی رشد و نمو یافته و ذهنیت شهروندان آن جامعه را دچار مسایل اخلاقی

۶۰ هزار خواننده و بیننده در هر ماه، اعتباری است که افکار عمومی برای نشریه گزارش قابل است

مطالب، مقاله‌ها، ترجمه‌ها و نظرات خود را به شماره ۰۲۱-۸۸۸۳۳۳۶۱ و یا به پست الکترونیکی: info@gozareh.com ارسال نمایید.

تهران - صندوق پستی ۱۴۱۵۵-۵۴۶۷
تلفن اشتراک و سفارش آگهی: ۰۲۱-۸۸۸۳۳۳۷۸۱

ماهیانه گزارش
اجتماعی، سیاسی، اقتصادی

می‌دانند، سرمایه‌ی اجتماعی نزول خواهد نمود. گفته می‌شود اگر در جامعه‌ای سرمایه‌ی اجتماعی در عرض یک سال بازتولید نشود، فروپاشی اجتماعی و افت پتانسیل رابطه، حتمی و قطعی است. لذا باید در نظر داشت در ایران دهه‌ی ۸۰ ما با افت جدی سرمایه اجتماعی مواجه شده‌ایم. امروز دیوار اعتماد در کلیه سطوح شکاف برداشته و حتی زن و شوهرها هم به یکدیگر اعتماد ندارند. در چنین فضای بی‌اعتمادی، بی‌اخلاقی و ناسازگویی گسترش می‌یابد. ما اگر بخواهیم خشونت را کنترل و مدیریت کنیم و سطح تنش، خشونت و نزاع‌های خیابانی را کمتر کنیم، باید به شیوه‌های گوناگون، چگالی سرمایه اجتماعی را افزایش

در جامعه‌ای که به سرعت در حال مدرن شدن است، نظام ارزش‌های سنتی به همان سرعت دچار ضعف یا مرگ می‌شوند و چون هنوز نهادهای مدرن و اخلاق مدنی در آنجا رشد چشمگیری نداشته، فضای بی‌هنجاری و بی‌قاعدگی غلبه می‌یابد

دهیم.

(ن) شوخی‌های رکیک:

نکته آخر در زمینه رشد دعوای خیابانی افزایش کاربرد لفظ‌های رکیک میان مردم است. متأسفانه مردم و به ویژه جوانان اکثراً با کلام توهین آمیز با هم صحبت می‌کنند و به یکدیگر به آسانی، فحش و ناسزا می‌دهند و این امر تدریجاً به یک قاعده پذیرفته شده و مشروع تبدیل شده است. به طوری که به مرور در تلویزیون و فیلم‌های سینمایی هم به راحتی و بدون هیچ قبح و ابایی عنوان می‌شود. از یاد نبریم که فرهنگ شش هزار ساله‌ی ایران به این دلیل استوار و بر جا مانده است که ریشه در عشق، اخلاق و ارزش‌های متعالی الهی و انسانی دارد. در کمتر ادبیاتی می‌توان مثل ادبیات ایران، روح اخلاق و تمدن را در چنین سطح گسترده و عمیقی مشاهده کرد. حافظ، مولانا، سعدی، جامی و... زبان عشق و اخلاق در جهانند. آنها را فراموش نکنیم...

بنیادهای فکری این نسل نسبت به نسل‌های پیشین سرعت دگردیسی و تحولات را بیشتر کرده است. در جامعه‌ای که به سرعت در حال مدرن شدن است، نظام ارزش‌های سنتی به همان سرعت دچار ضعف یا مرگ می‌شوند و چون هنوز نهادهای مدرن و اخلاق مدنی در آن جا رشد چشمگیری نداشته، فضای بی‌هنجاری و بی‌قاعدگی غلبه می‌یابد. در فضای آنومیک، اخلاق افت کرده و سطح جرایم و بزهکاری‌ها افزایش می‌یابد. در ایران که یک جامعه شبه مدرن و یا در حال گذار می‌باشد، شرایط آنومی بسیار دیده می‌شود. در چنین فضایی آمار خودکشی افزایش یافته و افراد نسبت به یکدیگر پرخاشگرانه‌تر برخورد می‌نمایند.

چنین شرایطی موجب می‌شود که زمینه‌های گسترش بی‌اخلاقی در جامعه روز به روز گسترش یابد.

(د) عدم وجود الگوهای اخلاقی مناسب:

هر جامعه‌ای نیاز به بازتولید الگوهای مناسب اخلاقی دارد. در اروپا علاوه بر نهادهای مذهبی، NGOها و هنرمندان و کارآفرینان و... تلاش می‌کنند این الگوسازی را انجام دهند. مثلاً بیبل گیتس وقتی اعلام می‌کند که می‌خواهد هزاران لپ‌تاپ را به طور رایگان به مردم فقیر آفریقا اهدا نماید، در راستای الگو شدن برای قشر عظیمی از مردم و جوانان این کار را انجام می‌دهد و جامعه نیز او را تحسین می‌کند چون هر جامعه‌ی سالمی نیاز به الگوهای خلاق، بهنجار و تاثیرگذار دارد. در گذشته الگوها از سنت‌ها یا حتی عرف، مشروعیت می‌گرفتند اما امروز به تعبیر ماکس وبر الگوها از قواعد اخلاق مدنی جوامع مدرن ریشه می‌گیرند. در دنیای جدید یک اجراکننده برنامه‌های تلویزیونی برای مردم الگو می‌شود و یا نویسنده‌ای که خشونت را محکوم می‌کند؛ مورد توجه جامعه قرار می‌گیرد. در جوامع در حال رشد و توسعه نیافته از جمله کشور ما ایران، نهادهای الگوساز ضعیف عمل می‌کنند و جوانان چون فاقد الگوهای داخلی هستند، به الگوهای خارجی روی می‌آورند که در بسیاری از موارد از درون مایه‌های عمیق و منطبق با تاریخ و فرهنگ کشور ما فاصله دارند.

(ه) ضعف مدیریت فرهنگی:

از جمله مسایل دیگری که خشونت و ارتباطات نامناسب اخلاقی را در یک جامعه گسترش می‌دهد، می‌توان به ضعف مدیریت فرهنگی اشاره نمود. از آن جایی که برنامه‌ریزی فرهنگی در کشور ما با موانع متفاوتی مواجه است، طبیعی است که پیامد آن افت اخلاق و ارزش‌های متعالی خواهد بود. به عنوان مثال وقتی رسانه‌های ما نمی‌توانند برنامه‌هایی تولید کنند که مردم را به خود جذب نمایند و در کنار آن در خیابان‌های شهر تهران و کوچه و پس کوچه‌ها، DVD های خشونت‌آمیز، فیلم‌های نامناسب از لحاظ اخلاقی بدون کوچکترین کنترلی در اختیار نسل جوان قرار می‌گیرد، در کنار برنامه‌های ماهواره‌ای، نمی‌توان انتظار رفتارهای مناسب فرهنگی را داشت. نگارنده خود بارها شاهد بوده که در برنامه‌های تلویزیونی وارداتی به ویژه ماهواره‌ای، کلمات رکیک و اهانت‌آمیز به راحتی توسط مجریان ادا شده و برنامه‌ی مورد نظر، مخاطبان زیادی نیز دارد. بنابراین نباید فراموش کنیم که اگر فرهنگ‌سازی نکنیم و از متولیان متخصص در این زمینه بهره‌مند نشویم، به سرعت برنامه‌سازان بازاری و متقلب خوراکی‌هایشان را آن گونه که خود می‌خواهند به ما ارزانی خواهند نمود.

(و) افت سرمایه اجتماعی:

سرمایه‌ی اجتماعی، سرمایه‌ای است که اعتماد را در یک جامعه، بازتولید نموده و سطح روابط بهنجار و مثبت را در میان مردم گسترش می‌دهد. در جامعه‌ای که بحران رابطه وجود دارد و مردم سود خود را فراتر از سود همسایه و دیگران

شرکت خدمات مسافرتی

اطلس (عضو IATA)

شماره لیت ۷۵۴۰ تاریخ تاسی ۱۳۳۹/۷/۲۶

بیش از چهارده ساله سابقه خدمت

IATA

حبابان میرداماد، میدان مادر (محسی)، حبابان شهید شاهنظری

پلاک ۲۱، صندوق پستی: ۱۶۹۱ - ۱۴۱۵۵

تلفن: ۲۲۲۷۰۰۶۱ - ۲۲۲۷۰۰۶۲ - ۲۲۲۷۰۰۶۳

فاکس: ۲۲۲۷۰۰۶۳

کتاب یار و مونس دانا و خاموشی انسان است، خرید، مطالعه و تعمق در متون کتاب، افراد جامعه را آگاه، توانا و اثرگذار می‌سازد.

لیلا

نویسنده: مهناز انصاریان

چاپ سوم: ۱۳۸۷

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

ناشر: پژوهش فرزنان روز

تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۸۷۴۴۲

رمان «لیلا» نخستین کتابی است که از مهناز انصاریان، نویسنده و بازیگر مطرح سینما به بازار کتاب آمد. پیش از انتشار این کتاب، داریوش مهرجویی فیلمی به نام «لیلا» ساخت که فیلمنامه آن براساس همین رمان نوشته شده بود. فیلم لیلا جدا از دریافت چندین سیمرغ از جشنواره فیلم فجر، در جشنواره‌های جهانی نیز درخشید. این فیلم در همان سال آغاز نمایش آن، جایزه «خانه سینمای ایران» و «جایزه منتقدان فیلم ایران» را نیز دریافت کرد، منتقدان کشورهای دیگر از جمله آمریکا، در روزنامه‌ها و مجله‌هایی همچون «لوس آنجلس تایمز» و «نیویورک پرس» این فیلم را ستودند و از جمله «کوین توماس»، منتقد هنری نامدار معاصر آن را شایسته دریافت چهار ستاره دانست. از آخرین موفقیت‌های رمان لیلا، اهدای جایزه موزه لینکلن به قصه فیلم لیلا است که در سال جاری به آن داده شد.

پانسیون محله مونمارتر

نویسنده: مهناز انصاریان

چاپ دوم: ۱۳۸۷

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه

تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۸۷۴۴۲

در پانسیونی در محله مونمارتر پاریس، پنج زن که در زندگی زناشویی خود شکست خورده‌اند، با همدیگر آشنا می‌شوند. در روزهای بعد از آشنایی، هریک از این زنان، داستان زندگی و شکست خود را تعریف می‌کند و پس از آن در پانسیون معجزه‌ای رخ می‌دهد و... زنان این رمان، هریک مذهبی متفاوت با دیگر زنان همنشین خود دارند: یکی شیعه است، دیگری سنی مذهب، یکی یهودی است و دو نفر دیگر مسیحی و زرتشتی هستند. نویسنده این رمان را با اندیشه محوری نزدیک شدن دین‌های جهان و گفت و گوی میان فرهنگ‌ها نوشته است و در آن خوانندگان و مخاطبان خود را به صلح جهانی دعوت کرده است. رمان «پانسیون محله مونمارتر» اثری است سراسر شور، احساس، عشق و لحظه‌های به یاد ماندنی از همدلی و یکی شدن انسان‌ها.

